

Nr 459.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1939.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1939.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till avsättningar till fonden för idrottens främjande och till fonden för friluftslivets främjande jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 247.)

TILL KONUNGEN.

I statsverkspropositionen för budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t under åberopande av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1939 (tionde huvudtiteln, punkterna 77 och 78) föreslagit riksdagen att dels till avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1939/40 anvisa ett förslagsanslag av 7,500,000 kronor, dels ock till avsättning till fonden för friluftslivets främjande för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft ett av riksdagens år 1938 församlade revisorer gjort uttalande beträffande användningen av de s. k. tipsmedlen. Efter att hava lämnat en redogörelse för formerna för bolagets verksamhet och resultatet därav hava revisorerna yttrat följande.

Vad först angår aktiebolaget Tipstjänsts sätt att omhändervärd den av bolaget bedrivna verksamheten, hava revisorerna efter verkställd granskning av dess räkenskaper och förvaltning funnit, att någon anledning till erinran mot bolaget eller dess ledning icke kan anses föreligga. Tidigare hysta förhoppningar att genom skapandet av detta bolag begränsa tippningsverksamhetens omfattning hava icke kunnat infrias. Såframt icke några restriktiva åtgärder vidtagas i fråga om bolagets rätt att anordna vadhållning vid idrottstävlingar, torde man med all sannolikhet allt framgent kunna räkna med en synnerligen betydande omfattning av tippningsverksamheten.

Beträffande dispositionen av statens inkomster av vadhållning vid idrottstävlingar vilja revisorerna först erinra, hurusom revisorerna under § 56 i sin berättelse för tiden 1 juli 1936—30 juni 1937 fäste riksdagens uppmärksamhet å denna fråga. Revisorerna uttalade därvid, bland annat, att under nuvarande förhållanden frågan huruvida anslag kunde utgå till olika idrottsändamål i stort sett enbart vore beroende på storleken av de vinstmedel från den s. k. tippningen, vilka tillgodofördes fonden för idrottens främjande. Till följd av tippningsverksamhetens allt mer ökade omfattning hade emellertid till Kungl. Maj:ts förfogande blivit ställda för varje år allt mera stigande sum-

mor. På grund härav syntes revisorerna med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke med hänsyn till storleken av de belopp, vilka framdeles förväntades komma att bli disponibla för idrottsändamål, tiden vore inne för ett övervägande, huruvida icke ett större belopp än det nuvarande, 1 miljon kronor, lämpligen kunde tagas i anspråk för allmänna budgetändamål.

Revisorernas nyssberörda uttalande i fråga om dispositionen av statens inkomster av vadhållning vid idrottstävlingar föranledde emellertid icke någon riksdagens åtgärd. Enligt revisorernas uppfattning synes det emellertid, som om denna fråga vore värd att tagas under förnyad omprövning av riksdagen med hänsyn till dels att ifrågavarande statsinkomster alltjämt fortsätta att kraftigt stiga, dels ock den under innevarande års riksdag beviljade skattefriheten för aktiebolaget Tipstjänst, vilken förmån medfört, att bolaget erhållit möjlighet att inleverera ett till följd av skattefriheten avsevärt ökat belopp. Ett bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande dessa medels fördelning mellan, å ena sidan, allmänna budgeten och, å andra sidan, fonden för idrottens främjande innebär emellertid efter den vid sistlidna riksdag beviljade skattefriheten för bolaget, att allmänna budgeten kommer att undandragas de belopp, vilka bolaget tidigare haft att erlagga i skatter av olika slag till staten. Såsom ovan angivits uppgå dessa skatter till avsevärda belopp, vilka under innevarande budgetår kunna uppskattas till omkring 2 miljoner kronor och under kommande budgetår till sannolikt än högre belopp. Enligt revisorernas uppfattning synes det uppenbart, att en sådan ändring bör vidtagas i de nuvarande bestämmelserna rörande disponerandet av dessa medel, att allmänna budgeten tillförsäkras åtminstone det belopp, som skulle hava tillgodoförts densamma, därest skattefrihet för bolaget icke ifrågakommit. Revisorerna vilja emellertid ifrågasätta, huruvida icke med hänsyn till den fortsatta stegringen av statens andel av tippningsverksamhetens avkastning, vilken avkastnings storlek under en följd av år i varje fall icke torde förminsкас, ett avsevärt större belopp än hittills varit fallet kunde tagas i anspråk för allmänna budgetändamål.

Revisorerna anse sig ej böra närmare ingå på frågan om dessa inkomstmedels lämpliga fördelning för framtiden, enär avvägningen här tillkommer Kungl. Maj:t och riksdagen och kan påverkas av åtskilliga faktorer, som nu icke kunna bedömas. Även om ett belopp av hälften av de influtna inkomsterna av tipsmedlen toges i anspråk för allmänna budgetändamål, torde med all sannolikhet olika idrottsändamål kunna bli väl tillgodosedda med vad som därefter återstår av dessa medel, och skulle, därest det av aktiebolaget Tipstjänst beräknade beloppet 13 miljoner kronor kommer att inlevereras, under budgetåret 1939/40 icke mindre än omkring 6.5 miljoner kronor komma att för nämnda budgetår stå till förfogande för idrottens främjande.

Uppdelningen av tipsmedlen bör givetvis så ordnas, att idrottens berättigade krav att för sin allmänt vitsordade, ur många synpunkter samhällsgagnande verksamhet erhålla tillräckligt understöd från statsmakternas sida icke eftersättes, men revisorerna hava i samband med sin granskning av bolagets förvaltning funnit sig böra — särskilt i betraktande av vad som härövan framkommit — fästa riksdagens uppmärksamhet på spörsmålet om tipsmedlens användning i vidgad omfattning för allmänna budgetändamål.

Vidare har riksdagen i detta sammanhang jämväl behandlat två likalydande motioner, I: 209 och II: 304, vari hemställts, att riksdagen i anledning av vad departementschefen i ärendet anfört ville uttala att ur den föreslagna fonden för friluftslivets främjande jämväl måtte utgå bidrag till anordnande av semester åt husmödrar å landsbygden, som därav äro i behov,

ävensom till badanläggningar, friluftsbad m. m. å landsbygden samt att i fråga om anslag till idrottens främjande landsbygdens behov böra i ökad omfattning beaktas.

Från och med budgetåret 1935/36 har i riksstaten varit uppförd en särskild inkomsttitel för inkomst av vadhållning vid idrottstävlingar, å vilken titel statens andel av vinsten i den utav aktiebolaget Tipstjänst bedrivna verksamheten uppdebiterats.

Efter förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1936 års riksdag, att av inkomsten av vadhållning vid idrottstävlingar 1,000,000 kronor skulle under budgetåret 1936/37 tillföras den allmänna budgeten, medan återstoden skulle användas för idrottens främjande. Motsvarande beslut hava träffats i fråga om budgetåren 1937/38 och 1938/39. Framhållas må att sedan tillkomsten av aktiebolaget Tipstjänst till statsverket inlevererats sammanlagt omkring 24,000,000 kronor, av vilket belopp cirka 21,000,000 tillförts fonden för idrottens främjande och 3,000,000 kronor tagits i anspråk för allmänna budgetändamål.

Med erinran om att under hösten 1938 jämlikt nuvarande fördelningsgrunder av tipsmedel i runt tal 11,882,000 kronor överförts till fonden för idrottens främjande, medan allenast 1,000,000 kronor ingått i den allmänna budgeten har departementschefen framhållit, att den rikliga tillgången för närvarande på tipsmedel givit anledning till en omprövning angående medlens fördelning å olika ändamål. Departementschefen har sålunda föreslagit, att 30 procent av den för staten tillgängliga behållningen av bolagets verksamhet för nästa budgetår avses för allmänt budgetärt ändamål. Även det som därefter återstår har departementschefen syntts utgöra för stort belopp för att odelat användas uteslutande för befrämjande av gymnastik och idrott. Departementschefen har därvid tänkt sig, att 20 procent av bolagets behållning reserveras för främjande av friluftslivet. Återstående 50 procent har ansetts böra tillföras fonden för idrottens främjande. I enlighet härmed skulle, då inkomsten av vadhållning för nästa budgetår beräknats till 15,000,000 kronor, anslaget till avsättning till fonden för idrottens främjande för samma budgetår bestämmas till 7,500,000 kronor. Till avsättning till fonden för friluftslivets främjande skulle uppföras ett anslag av 3,000,000 kronor.

På sätt ovan framgår har tippningsverksamhetens omfattning oavbrutet stigit, vilket medfört, att statens inkomster av vadhållning kommit att uppgå till belopp, vilka vid tiden för bolagets tillkomst icke torde hava förutsetts. Framhållas må att till staten inlevererade inkomster av vadhållning utgjorde under budgetåret 1935/36 omkring 1,200,000 kronor och under nu löpande budgetår inemot 12,900,000 kronor.

Frågan om förändrad disposition av statens inkomster av vadhållning vid idrottstävlingar var, på sätt ovan framgår, föremål för riksdagens år 1938 församlade revisorers uppmärksamhet. Sålunda framhöllo revisorerna, att den av 1938 års riksdag beviljade skattefriheten för aktiebolaget Tipstjänst medfört, att bolaget erhållit möjlighet att inleverera ett till följd av skatte-

friheten avsevärt ökat belopp. Vid ett bibehållande av nuvarande fördelingsgrund för tipsmedlens användning skulle den allmänna budgeten komma att undandragas de belopp, vilka bolaget tidigare haft att erlægga i skatter till staten. Det syntes revisorerna, som om ett avsevärt större belopp än hittills varit fallet kunde tagas i anspråk för allmänna budgetändamål.

Riksdagen finner i likhet med departementschefen och statsrevisorerna, att med hänsyn till ovan angivna förhållanden en ändrad fördelning av tipsmedlen är av behovet påkallad, och har för sin del intet att invända mot vad departementschefen i sådant avseende föreslagit för nästa budgetår.

Enligt departementschefens föreliggande förslag skulle 50 procent av tipsmedlen tillföras idrotten. I anslutning till vad statsrevisorerna anfört synes det emellertid enligt riksdagens mening kunna ifrågasättas, om icke en ytterligare avvägning av idrottens andel av tipsmedlen torde kunna ske, utan att idrottens berättigade intressen därigenom eftersättas. Framhållas må, att även efter det nu framlagda förslaget idrotten kan tillgodoses i en vida större utsträckning, än som från början kunnat förutsättas. Riksdagen vill vidare ifrågasätta, huruvida för närvarande en fortsatt fondering av tipsmedel kan anses behövlig och ändamålsenlig, och finner denna fråga vara av beskaffenhet att böra tagas under närmare övervägande av Kungl. Maj:t.

Departementschefens förslag innebär vidare, att viss andel av tipsmedlen, 20 procent, avses för främjande av friluftslivet. Departementschefen har samtidigt uppdragit vissa riktlinjer för användningen av ifrågavarande medel, innebärande ett tillmötesgående av vissa av fritidsutredningen anförda önskemål i fråga om befolkningens rekreationsbehov. Härutinnan har riksdagen i huvudsak icke något att erinra.

Vad beträffar det i motionerna I: 209 och II: 304 gjorda yrkandet att från den föreslagna fonden för friluftslivets främjande måtte utgå bidrag till anordnande av semester åt husmödrar å landsbygden, som därav äro i behov, vill riksdagen erinra, hurusom departementschefen i samband med frågan om friluftslivets ordnande framhållit, att ett allt större behov för personer med inomhusarbete att begagna alla tillfällen till vistelse i det fria jämte den ökade friheten har lett till att friluftslivet kommit att värderas av allt större delar av folket. Det är med utgångspunkt från dessa synpunkter, som departementschefen angivit vissa riktlinjer för stöd åt friluftslivet. Det av motionärerna nu väckta förslaget synes enligt riksdagens mening självfallet innefattas i dessa allmänna principer.

Vad beträffar det i samma motioner gjorda yrkandet att från den föreslagna fonden för friluftslivets främjande måtte utgå bidrag till badanläggningar, friluftsbad m. m. å landsbygden, torde sagda yrkande få anses tillgodosett genom departementschefens uttalande, att det huvudsakliga stödet åt friluftslivet bör givas i form av bidrag åt fasta anläggningar, därvid departementschefen särskilt omnämnt friluftsbad.

I samma motioner har vidare hemställts, att i fråga om anslaget till idrottens främjande landsbygdens behov torde i ökad omfattning beaktas. Riksdagen vill med anledning härav framhålla, att riksdagen utgår från att

Kungl. Maj:t med beaktande av de i motionerna anförda synpunkterna vid medlens fördelning tillgodoser landsbygdens intressen principiellt lika med samhällenas.

Med hänsyn till det jämförelsevis ringa stöd av allmänna medel, som den frivilliga skytterörelsen erhåller, vill riksdagen i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t tager under omprövning, huruvida icke denna rörelse bör tilldelas en viss andel av de tipsmedel, som avses för idrottsändamål, för att i främsta rummet användas för anläggning och förbättring av skjuthanor samt att om möjligt dylikt bidrag får utgå redan under nästa budgetår.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisat *dels till Avsättning till fonden för idrottens främjande* ett förslagsanslag av 7,500,000 kronor, *dels ock till Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor.

Stockholm den 15 juni 1939.

Med undersåtlig vördnad.